

MACHINA (14) *sb f*

Oba a jasne.

sg N machina (2). ◇ G machiny (2). ◇ A machinę (4). ◇ pl N machiny (4). ◇ G machin (1). ◇ A machiny (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Narzędzie, urządzenie [*machina – wszelakie naczynie ku rzemiosłóm służące Mącz 202d*] (9) :

a. Urządzenie wojskowe używane do burzenia murów obronnych, machina oblężnicza, taran; też ciężkie działo; aries, machina (acrobatica a. arietaria a. ascendens a. bellica muralis a. oppugnatoria a. scansoria), machinamentum quatiendis muris, pluteus, turris ambulatoria a. mobilis a. subrotata, vara, vinea Cn [*machinis, dicitur a machina – dzieło BartBydg; machina – niejaki naczynie, jako koło, którym wielkie kamienie albo co ciężkiego bywa podnoszono albo też strzelano Mącz 202d; – wynajdzona sztuka niejaka do rystunka albo do strzelby po rystunek Calep; machina tractoria idem machina bellica – działo Mącz 202d*] (6) : wśzákże gdzie przyidzie ná dzifieyżą śtrzelbę wielgą/ zgálną wśzytki máchiny łtare przed nią. *BielSpr* 61; Gdyż Rzymianie będąc ostrożni/ pilni/ ćwiczeni/ ná thy iego [*Antyjocha*] wymyślne máchiny/ wiedzieli wśzytki fortele *BielSpr* 62; náftálá [...] inna Náuká w Rzemiellech chytrza/ łzkodliwza/ ogromnieyza/ okrutnieyza/ niż pierwsze máchiny/ to iest/ Spráwá Puźkárka *BielSpr* 62, 50, 62.

W przeni (1) :

W połączeniu szeregowym (1): á gdzie cię przed tym wáły/ dźiałá/ y máchiny nieprzyacielskie pożycz nie mogły/ łczudłkom iákoby lekkiego Pogánłtwá teraz iestéś poddána. PowodPr 5.

b. Rusztowanie, wzniesienie; tu katafalk (3) : (*marg*) Co znaczy KATAFALK (–) A iuz teraz do tey niezwyčajney máchiny/ rozbierájąc przednieyše czáłtki iey/ co która znaczy/ przyłtápmy. *WysKaz* 42, 44 [2 r.].

2. Konstrukcja, budowa (5) :

W przeni (1) :

Wyrażenie: »machina praw« (1): Tákże kto w tę ciálną diwizią chciałby wśzytkę máchinę praw włóżyć, niemoże tego wczynić, żeby niemiał gwałtu rzeozy wczynić. SarnStat *6v.

a. O wszechświecie [*machina mundi – okrąg świata BartBydg*] (4) : A to nád fwiát ten/ tę ták wielką máchinę/ którą pan Bog ku pożytku/ á zachowaniu w dobrej mierze wśzytkich rzeczy łthworzył/ y możelz być czo cudnieyłego? *Górndworz* L15v; *KochBr* 151.

Wyrażenie: »niebieska, nieba machina« (1:1): Górndworz Gg4v; *Niebá máchiná ták zgodnie łprawiona/ Ze mądrosć Páńłka/ że moc nieskończona Wiecznie ią rządži SzarzRyt* A3.